

FORMATION OF IDEAS AND CONCEPTS IN SIX TO SEVEN YEAR OLD CHILDREN ABOUT PETS

Abstract: The article examines the ideas and theories of the classics-pedagogues about the acquaintance of children with the world around them.

Author information:

Zlatina Ivanova

teacher

at Kindergarten

"Moryache", Burgas

✉ zlatina_fia@mail.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

domestic animals, world around, nature, children, training

„Съвременният етап на динамично обществено развитие и свързаните с този процес изисквания, към децата от предучилищна възраст, предполагат конкретизиране на част от педагогическата теория и практика с основна цел – конструиране на педагогически процес, съответстващ на познавателните възможности на три – седем годишното дете и подпомагащ неговата ориентация и адаптиране към околния свят.” (Колева, М., 2012, стр.5)

Първите идеи за запознаване на детето с природните и обществени обекти и явления датират от древните общества. Базирани от познавателният опит на примитивните хора, идеите за организирано предучилищно обучение се появяват във философските учения и системи на древногръцки и древноримски мъдреци- Сократ, Платон, Аристотел, Квинтилиан и други. Платон пръв предлага за децата от три до шест годишна възраст да се грижат назначени от държавата възпитателки, които да ги запознават с околния свят чрез игри и специални занимания. Аристотел остава детето в дома до навършването на седмата година, като възлага на семейството да го въвежда не само в семейните обичаи и традиции, а и да го подготвя за социалната реализация.

Нови идеи за запознаването на детето с околния свят се издигат и в условията на Ренесанса – детето вече е в центъра на възпитателната система, а определящи са неговите интереси и общуване с природата и обществото. Виторино да Фелтре открива училище „ Дом на радостта”, което представлява прекрасен дворец сред рядко красив парк – децата живеят и учат в лоното на природата: въздух, светлина, простор, другарски игри, песни, радост. Обучението в „Дом на радостта” е свързано с природни явления и обществени обекти, при оптимална нагледност с интересни форми. (Колева, М., 2012, стр.13)

Хуманистът Франсоа Рабле също въвежда своя фантастичен герой Гаргантюа сред природата – наблюдения сред природни обекти и явления, разходки сред полето и в гората, правене на хербарии и други. И днес впечатляват идеите му за занимателно и практическо обучение чрез максимално онагледяване и при тясна връзка на ученето с околната среда. В своята научен труд „Утопия” Томас Мор определя детето да изучава естествознание, да наблюдава труда на възрастните в работилниците и полето – и той препоръчва нагледно и

занимателно опознаване на природата и обществото, за да се изградят у подрастващите верни представи за околния свят и отрано се формира съответното правилно социално отношение.” (Колева, М., 2012, стр.14)

Твърде оригинална е идеята на Кампанела да използва градските стени за черна дъска, на която с превъзходна живопис е изобразен модел на свта. Фантазията на Кампанела разполага Града на слънцето на висок хълм сред обширна равнина, като градът се разделя на седем обширни пояса/ или кръгове/, наречени на седемте планети.” (Колева, М., 2012, стр.14)

„Вътрешната стена на стената от третия кръг е изпълнена с рисунки и данни за всички видове дървета и треви, някои от които растат в гърнета, поставени по издатини на стената. Вътрешната стена е отредена за изображенията на рибите / речни, морски и езерни/ и са описани особеностите им и нравите им, начина на размножаване и живот, ползата за хората и света и т.н. От четвъртия кръг вътрешната стена на стената е за рисунките на всички птици и описание на техни качества, размери, нрави, окраска, начин на живот, а външната страна за изображенията на влечугите и насекомите. И двете страни на стената от петия кръг са изпълнени с картини от живота на висшите земни животни в тяхното поразително количество на видовете. Стената от шестия кръг е запазена за обществения живот – вътрешната стена е посветена на занаятите с техните оръдия за труд и обяснения за употребата им от различните народи. На тази страна са и портретите на техните изобретатели. Обучението на малките деца е смесено – от втората си година всяко дете започва да учи азбуката и да се разхожда около стените на града под наставленията на учени старци. До седмата си година децата посещават и работилниците, за да се изяснят индивидуалните им наклонности и се определи бъдещата професия на всяко от тях – общар, ковач, дърводелец, живописец и други. Така

Т. Кампанела не само обогатява идеята за запознаване на детето с околния свят чрез оригиналното си онагледяване, а придава и значителен практически характер. (Колева, М., 2012, стр.15)

Великият Ян Коменски пръв чрез „Майчино училище” /1633г/ създава програма и методика за предучилищно обучение, като определя в частност съдържанието и методическите изисквания към запознаване на детето с природата и обществото. Според него още в предучилищна възраст детето следва да се научи да познава вещите и да разбира някои явления; да овладее знания и умения за физически труд и да усвои определени норми на поведение и достъпни добродетели.

Ян Коменски поставя знанията за природата и обществото в основата на умственото развитие и възпитание на детето. Затова до шестата си година детето трябва да овладее определени знания за природната среда и обществения живот.

Според Коменски детето може още в младенческа възраст да разбере някои природни и обществени явления. Макар, че първоначално само яде, пие, спи и расте, интелектът му не закърява – още на втората година детето започва да разбира и различава мама и татко, храна, пиене и други. След това начало детето може да бъде запознато с вода, огън, вятър, студено време, топло, крава, кон, птица и някои общи различия между естествените вещи. Между четвъртата и шестата години детето трябва да научи и да познава кое е камък, пясък, дърво, клон, листо, цвят и други, а от плодовете да различава и назовава ябълка, круша, грозде, вишни и така нататък. Същевременно Я. Коменски препоръчва детето да се учи да различава частите на своето тяло и тяхното предназначение.

Запознаването със светлината, цветовете и красотата на околната природа съгласно методическата система на Коменски трябва да започне най- вече чрез съзерцание на онова, което привлича очите на детето: да възприема силна и слаба светлина в различни отблясъци и разцветки, красиви цветни вещи, украшения, небесния свод, дърветата, цветята, течащите води, красиви дрехи – всичко това детето разглежда с безспорен интерес и удоволствие. (Колева, М., 2012, стр.16) Дори гледането в огледало е полезно – развива остротата на зрението и мисленето.

Четири годишното дете може да излиза извън дома и да наблюдава обектите и явленията в овощните градини, полето, реката, да разглежда животните и дърветата, тревите, цветята, течащата вода, движението на мелничарските колела и т.н. – всичко това доставя удоволствие на детето и радва очите му. За сензорното възпитание на детето могат да се използват и картинките от книжките, картините по стените на къщите и обществените сгради.” (Колева, М., 2012, стр.17)

„ С игра и учене, като подражава на заобикалящата го социална среда, детето овладява общоприетите норми за нравственост: умереност, спретнатост, почителност, послушание, искреност, справедливост, учтивост, благотворителност, трудолюбие, съобразителност, търпеливост, деликатност, достойнство. (Колева, М., 2012, стр.18)

В „Майчино училище” Ян Амос Коменски представя оригиналното виждане на възможностите на играта и играчките при целенасочено запознаване на детето с околната действителност: „ За тази цел – пише великият педагог – е особено полезно да се дават за игра дървени или оловни кончета, крави, овце, каляски, гърнета, маси, столове, канчевта, тенджери; те ще служат не само за игра, но ще съдействат за разбиране на вещите. Нали това означава да учим малките деца на живот, т.е. постепенно откриваме очите им за тези малки неща, за да не останат слепи за големите”(Колева, М., 2012, стр.19)

В теорията си за свободно и естествено възпитание Жан- Жак Русо предлага необичайната идея да откъсне детето от семейната му среда и да възпитава природосъобразно на село, като извежда играта и упражнението за основни методи при опознаването на природната действителност – детето се запознава с отношенията на величина и форма между животни, растения и естествени тела чрез игра на перспектива, с нощта – чрез игри и упражнения на тъмно, с водата – чрез плуване в нея, с дърветата чрез катерене по тях, с ручей чрез прескачане и хвърляне на камъчета в тях и т.н. (Колева, М., 2012, стр.19)

Великият Йохан Песталоци създава теория за елементарното образование съобразно принципа за природосъобразност на възпитанието и обучението – тъй като природата се развива от най- простите елементи към степени с все по- сложни форми, по нейния образец трябва да се провежда и процесът на обучение. В този смисъл методическите изисквания на Йохан Песталоци относно опознаването на околната действителност могат да се синтезират до следното ”

1. Опознаването на природата и обществото от детето може да се осъществява в и чрез единство с развитието на неговите наблюдателност и реч. Песталоци приема, че сетивното възприятие е единственият истински фундамент на обучението, тъй като то е основата на човешкото познание – човек се издига от чувственото възприятие до точните понятия. Затова до петата си година детето се наслаждава на природата, за което се грижат неговите родители. Едновременно с приятните възприятия, детето отрано трябва да усвоява реални знания и знания из областта на речта.

2. Опознаването на природата и околната действителност се извършва чрез обучение от ранна възраст, а речта е основно средство за познание. Затова Й. Х. Песталоци посочва, че той следва пътя на природата: когато детето се запознае с простите тела, с въздуха, земята, огъня, тогава му се показва действието на тези стихии върху всички познати му тела.

3. Според Песталоци целенасоченото възприемане на околната действителност се извършва с помощта на наблюдение, упражнение, беседа, игри, рисуване, пеене и други. Наблюдението винаги предшества словото, а даването на знания за природата и обществото има за цел да формира у детето правилни и ясни представи и понятия.

4. Опознаването на Околната действителност започва от най – близкото до детето – собственото му тяло

Ценен опит създава Йохан Песталоци относно връзката на обучението с производителния труд на детето – работа на предачни и тъкачни станове, грижи за домашни животни,

отглеждане на зеленчуци, посеви, овощни насаждения и други. Трудът - пише Песталоци сгръва сърцето и развива ума. (Колева, М., 2012, стр.20)

Безспорно с най – значим принос в утвърждаването на идеята за запознаване на детето с природата и обществото е съзателят на съвременната система за обществено предучилищно възпитание Фридрих Фрьобел. Той приема, че детето е съвкупност от всички земни отношения, като единство на индивидуалното с общественото, на биологичното със социалното: на тази гледна точка обогатява и идеята за опознаването на околната действителност със средствата на отделното дете. (Колева, М., 2012, стр.21)

Според Фридрих Фрьобел „ познанието и искреното единение на човека и детето с природата” има голямо значение за постигането на възпитателната цел – развитие съобразно естествената предразположеност. Сближението с природата е необходимо за трайна основа на възпитанието, защото чрез сравняването на резултатите от наблюденията върху природните явления се пренасят върху особеностите в развитието на човека и неговата еволюция, което по същество означава наблюдения и върху собствените превращения и развитие. Тези сравнителни наблюдения трябва да започват още в детската градина, като за целта Фрьобел въвежда учебно – опитни участъци, а трудът в тях определя като най – ефективно средство на възпитание. (Колева, М., 2012, стр.22)

Най – важното изискване на Ф. Фрьобел е във всяка дейност да се спазва системност и последователност, а сравнителното наблюдение да бъде основен метод.

Исторически принос за развитието и утвърждаването на идеята за опознаване на природата и обществото Ф. Фрьобел прави със своите методически похвати:

- задължително на детето се показват семената на всяко засявано растение, като ги сравнява и съпоставя с други семена в търсене на общото и частното.

- Връзка и единство на слово и действие: детето сравнява чрез назоваване, разпознаване и манипулиране

- Основен метод при запознаването на детето с природата трябва да е демонстрацията – методически прецизна, изразителна, емоционална

- Общи празнични занятия за всички деца от детската градина по повод и във връзка със засяването на семената и посаждането на растенията.

- Връзка на детската градина с родителите, които са задължени да отделят за детето лехичка в градината или няколко саксии и сандъчета за самостоятелно отглеждане на растения и цветя къщи. „Осмиленото отиване до малката градинка на прозореца или саксиите вече представлява за детето източник на нравствено облагородяване. Така възпитателно влияе природата, оказвайки своето въздействие посредством най – простото си растение на този, който рано открие сърцето ума си за нейното благотворно влияние”

Възникването на идеята за запознаване на детето с природата и обществото се осъществява в древността, а неговото същинско утвърждаване в науката става през епохата на Просвещението, когато тържествува не само човешкият разум, а и познанието на света и на човека в него се превръща в оръжие на революцията и прогреса. (Колева, М., 2012, стр.24)

References:

1. Koleva, M., V. Stoyanova, K. Stoyanova, B. Djorova 2012, Blagoevgrad “Getting to know the surrounding reality by the child in preschool age. Pedagogical technology ”